

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

DKOW-AT-0401-120/2013

Warszawa, 2013-06-04

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

SECRETARIA
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 6.06.13
nr 4838 podpis. M

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z oświadczeniem złożonym przez Pana Senatora Jarosława Wojciecha Obremskiego podczas 33. Posiedzenia Senatu RP w dniu 16 maja 2013 r. (BPS-043-33-1389/13) uprzejmie wyjaśniam:

zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.), do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w zakresie edukacji publicznej, a taką potrzebą jest m.in. organizacja wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 3-6 lat. Przekazując gminom z dniem 1 stycznia 1992 r. zadanie zakładania i prowadzenia m.in. publicznych przedszkoli, ustawodawca określił jednocześnie, że jest to obowiązkowe zadanie własne gmin (art. 105 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty - Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 16 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, samorząd terytorialny uczestniczy w sprawowaniu władzy publicznej. Przysługującą mu w ramach ustaw istotną część zadań publicznych samorząd terytorialny wykonuje w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Do istoty samorządu terytorialnego należy zasada samodzielności wykonywania zadań publicznych. Jednym z istotnych elementów samodzielności jednostek samorządu terytorialnego jest samodzielność finansowa, tzn. prawo samodzielnego prowadzenia gospodarki finansowej - pobierania dochodów określonych w ustawach (władztwo dochodowe) oraz dysponowania nimi - w granicach określonych przez ustawy - dla realizacji prawnie określonych zadań (władztwo wydatkowe).

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2010 r. Nr 80, poz. 526, z późn. zm.), dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są m.in. udziały we wpływach

z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

Nie można przy tym zgodzić się z przytaczanymi przez Pana Senatora opiniami samorządów, że wszelkie zadania własne mogą być finansowane z dochodów własnych gminy lub subwencji. Przykładowo, przyznawanie stypendiów szkolnych jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego, zaś źródłem sfinansowania tego zadania jest dotacja z budżetu państwa.

Dotacje celowe przekazywane z budżetu państwa wydają się najlepszą formą wsparcia gmin w realizacji ich zadania własnego, jakim jest organizowanie wychowania przedszkolnego. Ten sposób przepływu środków budżetowych będzie wspomagać realizację konkretnego celu, jakim jest zwiększenie dostępu dzieci do edukacji przedszkolnej przy zachowaniu warunków wykorzystania tych środków przez gminy.

Proponowane w projekcie *ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw* przyznawanie dotacji na wsparcie gmin w realizacji zadań dotyczących wychowania przedszkolnego jest zgodne z art. 5a ust. 3 *ustawy o systemie oświaty*, który rozstrzyga, że środki niezbędne na realizację zadań oświatowych, w tym prowadzenie i utrzymanie przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego, zagwarantowane są w dochodach jednostek samorządu terytorialnego, nie zaś jedynie w dochodach własnych.

Należy także podkreślić, że strona samorządowa Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego zaopiniowała projekt pozytywnie z uwagami, które zostały częściowo uwzględnione.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w dniu 30 kwietnia 2013 r. Rada Ministrów przyjęła projekt *ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw* i przesłała go do Sejmu RP celem dalszego procedowania (Druk Sejmowy Nr 1312). W dniu 21 maja br. zakończyło się pierwsze czytanie projektu w połączonych Komisjach: Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej. Komisje przyjęły projekt bez głosów sprzeciwu. Przewiduje się, że ustawa będzie obowiązywać od 1 września 2013 r.

Projekt jest konsekwencją zapowiedzi Rządu o konieczności wsparcia finansowego jednostek samorządu terytorialnego w realizacji zadań z zakresu wychowania przedszkolnego, poprzez dotowanie z budżetu państwa.

Celem zmian w ustawie o *systemie oświaty*, jest systematyczne zwiększanie dostępności wychowania przedszkolnego zakończone 1 września 2017 r. zapewnieniem wszystkim dzieciom w wieku od 3 do 5 lat miejsca realizacji wychowania przedszkolnego w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego, w których ustawowo zostanie ograniczona wysokość opłat pobieranych od rodziców za korzystanie przez ich dzieci z wychowania przedszkolnego.

Osiągnięcie tego celu spowoduje, że wskaźnik upowszechnienia wychowania przedszkolnego dzieci w wieku 3-5 lat w niedalekiej przyszłości będzie porównywalny ze wskaźnikami w innych krajach UE.¹⁾

Projektowane zmiany mogą mieć także pozytywny wpływ na zwiększenie udziału kobiet w rynku pracy, a w dalszej perspektywie mogą korzystnie wpłynąć na poprawę wskaźników demograficznych.

Cel ten będzie osiągnięty dzięki:

- 1) wprowadzeniu dotacji celowej dla gmin na zwiększenie liczby miejsc i poprawę warunków wychowania przedszkolnego;
- 2) ustawowemu ograniczeniu wysokości opłat pobieranych od rodziców za świadczenia udzielane przez publiczne przedszkole oraz publiczną inną formę wychowania przedszkolnego w czasie przekraczającym ustalony przez radę gminy czas bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki - projektuje się, że od 1 września 2013 r. opłata ta nie będzie przekraczała 1 zł za godzinę zajęć ponad ustalony przez organ prowadzący bezpłatny czas nauczania, wychowania i opieki;
- 3) zapewnieniu możliwości korzystania z przedszkoli niepublicznych, w których opłaty i czas świadczonego bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki będą takie same jak ustalone przez radę gminy dla przedszkoli publicznych (lub korzystniejsze), poprzez umożliwienie otrzymania przez przedszkole niepubliczne dotacji na każde dziecko w wysokości równej wydatkom bieżącym przewidzianym na jednego wychowanka w przedszkolach publicznych prowadzonych przez gminę, pomniejszonym o opłaty wnoszone przez rodziców za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie, stanowiące dochody budżetu gminy (niepubliczne przedszkola dotowane w 100%) – podobne rozwiązanie dotyczy niepublicznych innych form wychowania przedszkolnego, w tym, że dotacja będzie zwiększona do 50%;
- 4) wprowadzeniu zasady, że wszystkie zajęcia odbywające się w czasie przekraczającym czas bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki w publicznych przedszkolach, publicznych innych formach wychowania przedszkolnego oraz niepublicznych przedszkolach dotowanych w 100%, będą prowadzone w ramach opłat ustalonych przez radę gminy.

Równocześnie:

- 1) nałożony zostanie na gminy obowiązek zapewnienia od dnia 1 września 2015 r. każdemu dziecku czteroletniemu, a od dnia 1 września 2017 r. także każdemu dziecku trzyletniemu, miejsca realizacji wychowania przedszkolnego;

¹⁾ Oczekiwana w 2020 roku wartość wskaźnika upowszechnienia wychowania przedszkolnego dzieci w wieku 3-5 lat, określona w dokumencie „Perspektywa uczenia się przez całe życie” powinna wynosić, co najmniej 90%.

- 2) wprowadzony będzie mechanizm zobowiązujący gminę, której mieszkańcem jest dziecko korzystające z wychowania przedszkolnego w innej gminie, w prowadzonym przez nią publicznym przedszkolu, publicznej innej formie wychowania przedszkolnego lub w przedszkolu niepublicznym dotowanym w 100%, do zwrotu wydatków związanych z korzystaniem przez to dziecko z wychowania przedszkolnego;
- 3) wprowadzona zostanie możliwość realizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka w innych formach wychowania przedszkolnego.

Dodatkowo zwiększeniu dostępności wychowania przedszkolnego sprzyjać będzie:

- 1) umożliwienie gminom zapewniania miejsca wychowania przedszkolnego w przedszkolu publicznym, publicznej innej formie wychowania przedszkolnego, prowadzonych przez inne organy niż gmina lub niepublicznym przedszkolu dotowanym w 100% (albo niepublicznej innej formie wychowania przedszkolnego dotowanej w 50%), pobierającym od rodziców opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego nie wyższe niż w przedszkolach publicznych prowadzonych przez gminę;
- 2) umożliwienie gminom organizowania dowozu do publicznego przedszkola, publicznej innej formy wychowania przedszkolnego, niepublicznego przedszkola dotowanego w 100% również w sytuacji, gdy odległość, jaką musi pokonać dziecko z domu do przedszkola, innej formy wychowania przedszkolnego lub szkoły jest mniejsza niż określona ustawie;
- 3) umożliwienie gminom zwalniania rodziców w całości lub części z opłat za korzystanie przez ich dzieci z wychowania przedszkolnego.

Wysokość dotacji celowej na dany rok będzie obliczana, jako iloczyn kwoty rocznej i liczby dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego na obszarze danej gminy, ustalanej na podstawie danych z bazy systemu informacji oświatowej (SIO) według stanu na dzień 30 września roku poprzedzającego rok udzielenia dotacji.

Roczna kwota dotacji z budżetu państwa przypadać będzie na każde dziecko korzystające z wychowania przedszkolnego na obszarze gminy, bez względu na czas jego przebywania w przedszkolu. Oznacza to, że gmina otrzyma dotację również na dzieci, które korzystają tylko z ustalonego przez radę gminy bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki (nie krótszego niż 5 godzin dziennie).

Ponadto przewiduje się, że sposób rozliczania otrzymanej dotacji przez gminę będzie na tyle uproszczony, iż nie będzie wymagał dodatkowej obsługi administracyjnej.

Dostrzegając ogromne znaczenie wczesnej edukacji dla rozwoju dziecka, wśród priorytetów Rządu już kilka lat temu umieszczono upowszechnienie wychowania przedszkolnego. Nie ulega wątpliwości, że tylko zmiany systemowe mogą skutecznie przyczynić się do wyrównania szans edukacyjnych dzieci, poprzez zapewnienie wszystkim dzieciom w wieku 3-4 lat miejsc wychowania przedszkolnego (pięciolatki mają już je zapewnione). Z tego też względu przewidziane w projekcie *ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw* wsparcie

adresowane jest do wszystkich rodziców, których dzieci korzystają z wychowania przedszkolnego. Nie wyklucza to zarazem możliwości udzielania przez gminy dalej idących ulg i zwolnień z opłat ponoszonych przez rodziców za korzystanie z przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego.

Z poważaniem

Z upoważnienia
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ
Przenyśław Kuczyński
PODSEKRETARZ STANU